

**MAKNA UJARAN DALAM NOVEL KARYA ARENA WATI
DARI SUDUT PRAGMATIK**

Oleh

GHANI BIN ISMAIL

**Tesis Ini Dikemukakan Kepada Sekolah Pengajian Siswazah,
Universiti Putra Malaysia, Sebagai Memenuhi Keperluan Untuk
Ijazah Doktor Falsafah**

April 2005

DEDIKASI

Khas buat:

Kedua Ibu dan Bapaku

Kedua Ibu dan Bapa Mertuaku

Isteriku Norhana

Anak-Anakku Naim, Nasruddin, Yana, Yani dan Yati

Rakan dan Taulan Yang Sentiasa Menemaniku ke

UPM.....

Abstrak tesis yang dikemukakan kepada Senat Universiti Putra Malaysia sebagai memenuhi keperluan untuk ijazah Doktor Falsafah

**MAKNA UJARAN DALAM NOVEL KARYA ARENA WATI
DARI SUDUT PRAGMATIK**

Oleh

GHANI BIN ISMAIL

April 2005

Pengerusi : Profesor Madya Ahmad Mahmood Musanif, PhD

Fakulti : Bahasa Moden dan Komunikasi

Penerokaan lebih lanjut dalam bidang makna telah menjadikan kajian tentang bahasa Melayu semakin menyeluruh. Pelbagai teori dan pendekatan telah digunakan oleh pengkaji bagi mengkaji makna berkaitan dengan aspek-aspek yang lebih khusus dalam sesuatu peristiwa bahasa, termasuklah kajian tentang makna perbualan atau ujaran. Dalam kajian ini, pengkaji telah meneroka aspek makna secara lebih khusus, iaitu menganalisis makna ujaran-ujaran yang terdapat dalam novel hasil karya Arena Wati. Ujaran-ujaran yang mempunyai makna implisit atau makna yang tidak digambarkan oleh kata-kata yang membina ujaran tersebut telah dipetik sebagai data kajian. Penganalisan data dibuat berdasarkan teori dan prinsip pragmatik.

Pengkajian makna ujaran dengan menggunakan teori pragmatik adalah lebih menyeluruh. Ini kerana bidang pragmatik meneroka lebih mendalam

makna sesuatu ujaran. Penganalisisan makna sebenar sesuatu ujaran berdasarkan prinsip pragmatik yang telah dikemukakan oleh Thomas (1995) yang mengambil kira makna abstrak, makna konteks, iaitu konteks fizikal dan persekitaran, konteks sosial dan budaya serta konteks linguistik, niat penutur serta interpretasi pendengar telah digunakan sebagai kerangka kajian.

Dapatan kajian menunjukkan bahawa tidak semua ujaran yang dituturkan oleh watak-watak dalam novel-novel kajian mempunyai makna yang implisit. Namun demikian, ujaran-ujaran yang mempunyai makna implisit menunjukkan bahawa penutur mempunyai mesej tertentu untuk disampaikan kepada pendengar. Makna sebenar ujaran tersebut bergantung kepada niat serta interpretasi pendengar. Hakikatnya, maksud sebenar sesuatu ujaran itu tidak semestinya berdasarkan makna perkataan yang digunakan dalam ujaran tersebut semata-mata. Dengan perkataan lain, hanya dengan mengkaji makna abstrak sesuatu ujaran belum tentu akan menjelaskan maksud sebenar yang dihayati oleh penutur. Oleh yang demikian, makna konteks menjadi penting sebagai petunjuk ke arah mendapatkan maksud sesuatu ujaran. Penutur juga telah memanipulasikan penggunaan bentuk-bentuk bahasa tertentu untuk menyampaikan mesejnya, serta mempunyai niat atau tujuan tertentu seperti untuk memberitahu, menyindir, melahirkan perasaan dan sebagainya.

Akhirnya, pengkaji mendapati bahawa kajian makna ujaran dengan menggunakan teori dan prinsip pragmatik dapat menjelaskan makna sesuatu ujaran, terutamanya ujaran yang implisit atau ujaran yang mempunyai niat dan tujuan tertentu. Dapatan kajian ini juga diharapkan menjadi pemangkin kepada kajian selanjutnya yang berkaitan dengan bidang pragmatik dengan tumpuan kepada aspek yang lain pula.

Abstract of thesis presented to the Senate of Universiti Putra Malaysia as a fulfilment of the requirement for the degree of Doctor of Philosophy

UTTERANCE MEANING IN THE ARENA WATI'S NOVELS FROM A PRAGMATIC STUDY

By

GHANI BIN ISMAIL

April 2005

Chairman : Associate Professor Ahmad Mahmood Musanif, PhD

Faculty : Modern Languages and Communication

The extensive exploration in the field of meaning has resulted in a more holistic research about bahasa Melayu. Various theories and approaches have been adopted by researchers to delve into meaning in relation to certain aspects in language events including the research on the meaning of conversation or utterance. In this research, the researcher has explored the aspect of meaning in particular, that is to say analysing the meaning of utterances found in the novels by Arena Wati. The utterances which contain implicit meaning or meaning which is not reflected in the words which form the utterances have been used as the research data. The analysis of the data has been made based on the pragmatic theory and principle.

The research of the meaning of utterances using the pragmatic theory is more holistic. This is because the pragmatic field allows a deeper exploration into the meaning of an utterance. The analysis of the real

meaning of an utterance based on the pragmatic principle forwarded by Thomas (1995) takes into account the abstract meaning, contextual meaning which consists of the physical and surrounding contexts, social and cultural contexts as well as the linguistic context, the intention of the speaker as well as the listener's interpretation has been used in the research framework.

The research finding shows that not all the utterances spoken by the characters in the novels being researched have implicit meanings. However, utterances which possess implicit meanings show that the speaker has certain message to be relayed to the listeners. The real meaning of the utterances depends on the intention as well as the interpretation of the listener. In truth, the real meaning of an utterance does not have to be based on the meaning of words used in the utterances only. In other words, research in the abstract meaning of an utterance may not yield the real meaning as intended by the speaker. Thus, contextual meaning becomes essential as an indicator towards eliciting the real meaning of an utterance. The speaker may also manipulate the use of certain language forms to relay his message, as well as having a particular intention or purpose such as to inform, to be sarcastic, to convey feelings and others.

To conclude, the researcher has found that a research into the meaning of utterances based on the pragmatic theory and principle is able to explain the real meaning of an utterance especially the implicit utterance which contain a particular intention and purpose. It is hoped that this research finding can be used as a catalyst for further research in relation to the pragmatic field with a focus on other aspects.

PENGHARGAAN

Dengan nama Allah Yang Maha Pengasih Lagi Maha Penyayang
Salawat dan Salam Ke Atas Junjungan Besar Nabi Muhammad S.A.W

Saya bersyukur kepada Allah S.W.T kerana dengan keizinan dan limpah kurnia-Nya dapat menyempunakan tesis ini. Tesis ini amat penting sebagai memenuhi syarat untuk memperoleh Ijazah Kedoktoran (PhD) daripada Universiti Putra Malaysia.

Pada kesempatan ini, saya ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan dan ucapan jutaan terima kasih kepada Prof. Madya Dr. Ahmad Mahmood bin Musanif selaku pengerusi penyelia, Dr. Samsina binti Hj. Abdul Rahman dan Dr. Abdul Halim bin Mohammad selaku penyelia bersama yang telah banyak membantu saya dalam menyiapkan tesis ini. Sesungguhnya bimbingan dan tunjuk ajar yang tuan dan puan berikan selama pengajian saya amatlah saya hargai.

Ucapan penghargaan dan terima kasih juga saya tujukan kepada pihak pengurusan Perpustakaan UPM, pihak Dewan Bahasa dan Pustaka, pengurusan Perpustakaan Universiti Malaya dan Perpustakaan Awam Negeri Terengganu kerana memberikan kerjasama dan komitmen yang baik untuk saya mendapatkan bahan-bahan rujukan untuk tujuan penulisan tesis ini.

Tidak lupa juga ucapan penghargaan dan terima kasih ini saya tujukan kepada Ketua Nazir Sekolah Negeri Terengganu, Tn Hj. Annuar bin Hashim yang sentiasa memberi semangat dan peluang kepada saya untuk meneruskan pengajian sehingga berjaya. Ucapan terima kasih tidak terhingga saya tujukan kepada Kpl. Mansor bin Seman dari IPPD Marang dan rakan dan taulan yang sering menemani saya ke UPM. Sesungguhnya jasa baik dan budi tuan akan saya ingati buat selama-lamanya.

Akhirnya, ucapan penghargaan dan terima kasih ini saya tujukan kepada kedua ibu bapa dan mertua serta isteri Norhana dan anak-anak yang sentiasa memberikan semangat dan sokongan kepada saya untuk meneruskan pengajian sehingga berjaya. Sesungguhnya kalian semua adalah pemangkin kejayaan saya.

Terima kasih untuk semuanya. Semoga Allah jua yang membalas segala jasa baik kalian.

Wassalam.

Ghani bin Ismail
GS 11208

Saya mengesahkan bahawa Jawatankuasa Pemeriksa bagi Ghani bin Ismail yang telah mengadakan pemeriksaan akhir pada 1 April 2005 untuk menilai tesis Doktor Falsafah beliau yang bertajuk 'Makna Ujaran Dalam Novel Karya Arena Wati Dari Sudut Pragmatik' mengikut Akta Universiti Pertanian Malaysia (Ijazah Lanjutan) 1980 dan Peraturan-Peraturan Universiti Pertanian Malaysia (Ijazah Lanjutan) 1981. Jawatankuasa Pemeriksa memperakukan bahawa calon ini layak dianugerahkan ijazah tersebut. Anggota Jawatankuasa Pemeriksa adalah seperti yang berikut:

Che Ibrahim bin Salleh, PhD

Professor Madya/Timbangan Dekan
Fakulti Bahasa Moden dan komunikasi
Universiti Putra Malaysia
(Pengerusi)

Abdul Rashid bin Daing Melebek, PhD

Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
(Pemeriksa Dalam)

Arba'ie bin Sujud, PhD

Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
(Pemeriksa Dalam)

Wan Abdul Kadir bin Wan Yusoff, PhD

Profesor
Akademi Pengajian Melayu
Universiti Malaya
(Pemeriksa Luar)

ZAKARIAH ABDUL RASHID, PhD

Profesor/ Timbalan Dekan
Sekolah Pengajian Siswazah
Universiti Putra Malaysia

Tarikh: 19 Mei 2005

Tesis ini diserahkan kepada Senat Universiti Putra Malaysia dan telah diterima sebagai memenuhi keperluan ijazah Doktor Falsafah. Anggota Jawatankuasa Penyeliaan adalah seperti yang berikut:

Ahmad Mahmood bin Musanif, PhD
Profesor Madya
Fakulti Bahasa Moden Dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
(Pengerusi)

Samsina binti Haji Abdul Rahman, PhD
Pensyarah
Fakulti Bahasa Moden Dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
(Ahli)

Abdul Halim bin Mohamad, PhD
Pensyarah
Fakulti Bahasa Moden Dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
(Ahli)

AINI IDERIS, PhD
Profesor / Dekan
Sekolah Pengajian Siswazah
Universiti Putra Malaysia

Tarikh:

PERAKUAN

Saya akui tesis ini adalah hasil kerja saya yang asli melainkan petikan dan sedutan yang telah diberi penghargaan di dalam tesis ini. Saya juga mengakui tesis ini tidak dimajukan untuk ijazah-ijazah lain di Universiti Putra Malaysia atau institusi-institusi pengajian yang lain.

(GHANI BIN ISMAIL)

Tarikh: 1 April 2005

JADUAL KANDUNGAN

Muka Surat

DEDIKASI	ii
ABSTRAK	iii
<i>ABSTRACT</i>	vi
PENGHARGAAN	ix
PENGESAHAN	xi
PERAKUAN	xiii
JADUAL KANDUNGAN	xiv
SENARAI RAJAH	xvi

BAB

I	PENDAHULUAN	1
	Latar Belakang Kajian	1
	Penyataan Masalah	6
	Objektif Kajian	15
	Kepentingan Kajian	16
	Bahan-Bahan Kajian	19
	Pengarang dan Kepengarangan	37
	Batasan Kajian	42
	Definisi Operasional	44
	Bidang Pragmatik	44
	Makna Ujaran	49
	Kesimpulan	53
II	SOROTAN LITERATUR	56
	Dapatan Kajian Lepas	56
	Kajian oleh Pengkaji-Pengkaji Barat	57
	Kajian Hubungan Makna dengan Perwakilan	57
	Kajian Interaksi antara Doktor dengan Pesakit	61
	Kajian Ketaksaan Kategori Sintaktik dalam Konteks Wacana	66
	Kajian Ketidakupayaan Perbualan dengan Menggunakan Rangka Analisis Perbualan	69
	Kajian Makna dan Tafsiran Eksplikatif	74
	Kajian oleh Pengkaji-Pengkaji Tempatan	78
	Kajian Makna Kata Bantu dalam Bahasa Melayu	78
	Kajian Binaan Kata Kerja dari Sudut Makna	83
	Genre Laporan Berita di dalam Akhbar dari Sudut Analisis Wacana	86

	Satu Kajian Kes Tentang Kecelaruhan Pragmatik	90
	Analisis Keimplisitan Ujaran berdasarkan Teori Relevan	93
	Kajian Makna dalam Bahasa Kiasan dan Pantun	97
	Penilaian Semula Ayat Imperatif dan Interogatif	99
	Implikatur sebagai Seni Berbahasa Orang Melayu	100
	Kesimpulan	102
III	METODOLOGI	104
	Pengenalan	104
	Reka Bentuk Kajian	104
	Konsep dan Kerangka Teori	105
	Makna Abstrak	109
	Makna Penutur	114
	Interpretasi Pendengar	129
	Pendekatan Kajian	133
	Kaedah Kajian	134
	Kajian Pustaka	134
	Analisis Data	134
	Kerangka Konsepsi	136
	Kesimpulan	137
IV	ANALISIS DATA	139
	Pengenalan	139
	Analisis Makna Ujaran dalam Novel Karya Arena Wati dari Sudut Pragmatik	140
	Kesimpulan	282
V	RUMUSAN DAN CADANGAN	284
	Rumusan	284
	Cadangan Kajian	294
	Penutup	296
	BIBLIOGRAFI	297
	BIODATA PENULIS	308